

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Tertiæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

De subiecto eius. 4

urn:nbn:de:hbz:466:1-38725

tiam, quæ respicit personam peccatoris, sicut iustitia vindicativa personam iudicis. Vnde manifestum est, quod utraque sub iustitia commutativa continetur.

Ad quartum dicendum, quod pœnitentia licet sit directe species iustitiæ, comprehendit tamen quodammodo ea quæ pertinent ad omnes virtutes. In quantum enim est iustitia quædam hominis ad Deum, oportet quod participet ea quæ sunt virtutum theologiarum, quæ habent Deum pro objecto. Vnde pœnitentia est cum fide passionis Christi, per quam iustificamur à peccatis: & cum spe veniæ, & cum odio vitiorum: quod pertinet ad charitatem. In quantum verò est virtus moralis, participat aliquid prudentiæ, quæ est directiva omnium moralium virtutum. Sed ex ipsa ratione iustitiæ non solum habet id quod iustitiæ est, sed etiam ea quæ sunt temperantiæ & fortitudinis, in quantum scilicet, ea quæ delectationem causant, ad temperantiam pertinentem, vel terrorem incutiunt, quem fortitudo moderatur, in communionem iustitiæ veniunt. Et secundum hoc ad iustitiam pertinet, & abstinere à delectabilibus, quod pertinet ad temperantiam: & sustinere dura, quod pertinet ad fortitudinem.

ARTIC. IV.

Utrum voluntas sit propriè subiectum pœnitentiæ?

523

4. d. 14. q.

2. a. 3. q.

1. per 10.

¶ 9. 4.

507.

in lib. de

vera, &

fal pœn.

c. 8. à me.

tom. 4.

AD quartum sic proceditur. Videtur, quod subiectum pœnitentiæ non sit propriè voluntas. Pœnitentia enim est tristitiæ species. Sed tristitia est in concupiscibili, sicut & gaudium. Ergo pœnitentia est in concupiscibili.

¶ 2. Præterea, Pœnitentia est vindicta quædam, sicut August. dicit * in lib. de pœniten. Sed vindicta videtur ad irascibilem pertinere: quia ira est appetitus vindictæ. Ergo videtur, quod pœnitentia sit in irascibili.

¶ 3. Præ

¶ 3 Præterea, Præteritum est proprium obiectum memoriæ, secundum Philosophum † in lib. *c. 1. fo. 1.* de Memoria. Sed penitentia est de præterito, ut dictum est. Ergo penitentia est in memoria sicut in subiecto.

¶ 4 Præterea, Nihil agit ubi non est. Sed penitentia excludit peccatum ab omnibus viribus animæ. Ergo penitentia est in qualibet vi animæ, & non in voluntate tantum.

SE D contra, Penitentia est sacrificium quoddam, secundum illud Psal. 50. Sacrificium Deo spiritus contribulatus. Sed offerre sacrificium est actus voluntatis, secundum illud Psal. 53. Voluntariè sacrificabo tibi. Ergo penitentia est in voluntate.

RESPONDEO dicendum, quòd de penitentia dupliciter loqui possumus. Vno modo, secundum quod est passio quædam. Et sic cum sit species tristitiæ, est in concupiscibili sicut in subiecto. Alio modo secundum quod est virtus. Et sic sicut dictum est *, est species iustitiæ. Iustitia autem (ut in 2. par. † habitum est) habet pro subiecto appetitum rationis, qui est voluntas. Vnde manifestum est, quòd penitentia, secundum quod est virtus, est in voluntate sicut in subiecto; & proprius eius actus est propositum emendandi illud quod contra Deum commissum est. *art. præc. † 1. 2. q. 56. ar. 6.*

Ad primum ergo dicendum, quòd ratio illa procedit de penitentia, secundum quod est passio.

Ad secundum dicendum, quòd vindictam appetere ex passione de alio, pertinet ad irascibilem. Sed appetere vel facere vindictam ex ratione de se vel de alio, pertinet ad voluntatem.

Ad tertium dicendum, quòd memoria est vis apprehensiva præteriti. Penitentia autem non pertinet ad vim apprehensivam, sed ad appetitivam, quæ præsupponit actum apprehensivum. Vnde penitentia non est in memoria, sed præsupponit eam.

Ad quartum dicendum, quòd voluntas (sicut in *1. p. q. 52 ar. 4.* prima parte habitum est *) mouet omnes alias potencias

tias animæ. Et ideo non est inconueniens, si pœnitentia in voluntate existens, aliquid in singulis pœnitentijs animæ operetur.

ARTIC. V.

§ 24. *Vtrum principium pœnitentiæ sit ex timore?*

4. d. 14.

q. 1. a. 2.

q. 1. per

10. q. 4.

2. c.

Ar. 3. hu

ius q.

AD quintum sic proceditur. Videtur, quod principium pœnitentiæ non sit ex timore. Pœnitentia enim incipit in displicentia peccatorum. Sed hoc pertinet ad charitatem, ut supra dictum est*. Ergo pœnitentia magis oritur ex amore, quam ex timore.

¶ 2. Præterea, Ad pœnitentiam homines prouocantur per expectationem regni cœlestis, secundum illud Matth. 3. & 4. Pœnitentiam agite, appropinquauit enim regnum cœlorum. Sed regnum cœlorum est obiectum spei. Ergo pœnitentia magis procedit ex spe, quam ex timore.

¶ 3. Præterea, Timor est quidam actus interior hominis. Pœnitentia autem non videtur in nobis esse ex opere hominis, sed ex opere Dei: secundum illud Hier. 31. Postquam conuertisti me, egi pœnitentiam. Ergo pœnitentia non procedit ex timore.

SED contra est, quod Isai. 26. dicitur, Sicut quæ concepit, cum appropinquauerit ad partum, dolens clamat in doloribus suis, sic facti sumus, scilicet per pœnitentiam. Et postea subditur secundum aliam litteram, A timore tuo Domine concepimus, & quasi parturimus, & peperimus spiritum salutis, id est, pœnitentiæ salutaris, ut per præmissa patet*. Ergo pœnitentia procedit ex timore.

ex q. præ-
ced. ar. 6.

RESPONDEO dicendum, quod de pœnitentia loqui possumus dupliciter. Vno modo quantum ad habitum. Et sic immediate à Deo infunditur sine nobis principaliter operantibus; non tamen sine nobis dispositiue cooperantibus per aliquos actus. Alio modo possumus loqui de pœnitentia quantum ad actus, quibus Deo operanti in pœnitentia cooperamur. Quorum actuum primum principium est Dei opera-

tio